Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (пети състав)

25 януари 2017 година*

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси — Взаимно признаване на съдебни решения — Рамково решение 2008/909/ПВР — Приложно поле — Член 28 — Преходна разпоредба — Понятие за постановяване на окончателно съдебно решение“

По дело C-582/15

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам, Нидерландия) с акт от 30 октомври 2015 г., постъпил в Съда на 11 ноември 2015 г., в рамките на производство по наказателно дело срещу

Gerrit van Vemde

в присъствието на:

Openbaar Ministerie

СЪДЪТ (пети състав),

състоящ се от: J. L. da Cruz Vilaça, председател на състава, A. Tizzano, заместник-председател на Съда, изпълняващ функцията на съдия от пети състав, M. Berger (докладчик), A. Borg Barthet и F. Biltgen, съдии,

генерален адвокат: Y. Bot,

секретар: M. Ferreira, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 14 септември 2016 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за G. van Vemde, от P. Souren, advocaat,

— за Openbaar Ministerie, от K. van der Schaft и U. Weitzel,

— за нидерландското правителство, от M. K. Bulterman, B. Koopman и J. Langer, в качеството на представители,

— за австрийското правителство, от G. Eberhard, в качеството на представител,

* Език на производството: нидерландски.

— за полското правителство, от B. Majczyna, в качеството на представител,

— за Европейската комисия, от R. Troosters и S. Grünheid, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 12 октомври 2016 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 28, параграф 2 от Рамково решение 2008/909/ПВР на Съвета от 27 ноември 2008 година за прилагане на принципа за взаимно признаване към съдебни решения по наказателни дела, с които се налагат наказания лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода, за целите на тяхното изпълнение в Европейския съюз (ОВ L 327, 2008 г., стр. 27).

2 Запитването е отправено във връзка с производство по изпълнение в Нидерландия на наказание лишаване от свобода за срок от три години, наложено от Hof van beroep Antwerpen (Апелативен съд Антверпен, Белгия) на г-н Gerrit van Vemde.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Член 1 от Рамково решение 2008/909 е озаглавен „Определения“ и гласи:

„По смисъла на настоящото рамково решение:

а) „съдебно решение“ означава окончателно решение или разпореждане на съд на издаващата държава, с което се налага наказание на физическо лице;

б) „наказание“ означава всяко наказание лишаване от свобода или мярка, включваща лишаване от свобода, постановени за ограничен или неограничен срок във връзка с извършено престъпление и вследствие на образувано наказателно производство;

в) „издаваща държава“ означава държавата членка, в която е постановено съдебно решение;

г) „изпълняваща държава“ означава държавата членка, на която е изпратено съдебно решение с цел неговото признаване и изпълнение“.

4 Член 3 от посоченото рамково решение е озаглавен „Цел и приложно поле“ и предвижда:

„1. „Целта на настоящото рамково решение е да установи правила, съгласно които държавите членки, с оглед улесняване на социалната реинтеграция на осъденото лице, да признават постановените съдебни решения и да изпълняват наказанието.

[…]

3. Настоящото рамково решение се прилага само по отношение на признаването на съдебни решения и изпълнението на наказания по смисъла на настоящото рамково решение. […]

[…]“.

5 Член 28 от Рамковото решение е озаглавен „Преходна разпоредба“ и гласи:

„1. За исканията, получени преди 5 декември 2011 г., продължават да се прилагат действащите нормативни актове за трансфер на осъдени лица. За получените след тази дата искания се прилагат правилата, приети от държавите членки съгласно настоящото рамково решение.

2. Независимо от това, всяка държава членка може, при приемането на настоящото рамково решение, да декларира, че в случаите когато окончателното съдебно решение е постановено преди посочената в декларацията дата, тя, в качеството си на издаваща и изпълняваща държава, ще продължи да прилага действащите нормативни актове за трансфер на осъдени лица, приложими преди 5 декември 2011 г. Ако е направена такава декларация, тези актове ще се прилагат в такива случаи по отношение на всички останали държави членки, независимо от това дали са направили или не декларация в същия смисъл. Тази дата не може да бъде след 5 декември 2011 г. Посочената декларация се публикува в *Официален вестник на Европейския съюз*. Тя може да бъде оттеглена по всяко време“.

6 Кралство Нидерландия е направило на основание член 28, параграф 2 от Рамково решение 2008/909 следната декларация (ОВ L 265, 2009 г., стр. 41):

„В съответствие с член 28, параграф 2 Нидерландия декларира, че в случаите, в които окончателното съдебно решение е издадено в рамките на три години след датата на влизане в сила на рамковото решение, Нидерландия, в качеството ѝ на издаваща и изпълняваща държава, ще продължи да прилага правните актове за трансфер на осъдени лица, приложими преди настоящото рамково решение“.

Нидерландското право

7 Член 2:11 от Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende en voorwaardelijke sancties (Закон за взаимното признаване и изпълнение на наказания лишаване от свобода със или без отложено изпълнение, наричан по-нататък „WETS“), който прилага Рамково решение 2008/909, предвижда:

„1. [М]инистърът [на сигурността и правосъдието] изпраща съдебното решение […] на генералния адвокат на прокуратурата на апелативния съд.

2. Генералният адвокат незабавно изпраща съдебното решение […] на специализирания състав на Апелативен съд Арнхем-Леуарден [(Нидерландия)] […]“.

8 Съгласно член 2:12 от WETS министърът на сигурността и правосъдието приема решение относно признаването на съдебно решение на друга държава членка, като взема предвид становището на специализирания състав на апелативен съд Арнхем-Леуарден.

9 Член 5:2 от WETS гласи:

„1. [WETS] заменя Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen [(Закон за трансфера на изпълнението на наказанията)] в отношенията с държавите — членки на Европейския съюз.

[…]

3. [WETS] не се прилага за съдебните решения […], които са станали окончателни преди 5 декември 2011 г.

[…]“.

10 Член 2 от Закона за трансфера на изпълнението на наказанията предвижда, че „[ч]уждестранни съдебни решения се изпълняват в Нидерландия само по силата на конвенция“.

11 Член 31, параграф 1 от посочения закон предвижда, че „[а]ко счита изпълнението на чуждестранното съдебно решение за допустимо, [Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам)] го разрешава и при спазване на предвиденото в това отношение в приложимата конвенция налага наказание или мярка като определеното/определената за нарушението по нидерландското право“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

12 Г-н Van Vemde, за когото се отнася главното производство, е задържан в Нидерландия на 27 октомври 2009 г. на основание европейска заповед за арест, издадена от белгийските съдебни органи за целите на наказателното преследване в Белгия. След като е предаден на тези органи, той изтърпява мярка задържане под стража и когато започва наказателно производство срещу него в тази държава, е освободен под гаранция. Преди постановяване на присъдата обаче той отново се връща със собствени средства в Нидерландия.

13 На 28 февруари 2011 г. Hof van beroep Antwerpen (Апелативен съд Антверпен) осъжда г-н Van Vemde и му налага наказание лишаване от свобода за срок от три години. Това решение става окончателно на 6 декември 2011 г., когато подадената срещу него касационна жалба е отхвърлена с решение на Hof van Cassatie (Касационен съд, Белгия).

14 На 23 юли 2013 г. белгийските власти подават искане до Кралство Нидерландия да поеме изпълнението на наказанието лишаване от свобода, наложено от Hof van beroep Antwerpen (Апелативен съд Антверпен). На 10 октомври 2013 г. procureur du Roi (прокуратурата на Белгия) предявява искане до запитващата юрисдикция да допусне изпълнението на наказанието.

15 Сезирана с това искане, запитващата юрисдикция иска да се установи дали националните разпоредби за прилагане на Рамково решение 2008/909, а именно тези на WETS, са приложими към случая в главното производство.

16 Според запитващата юрисдикция, от една страна, на този въпрос prima facie следва да се отговори положително, тъй като съгласно член 5:2, параграф 3 от WETS същият се прилага за съдебни решения, които са станали окончателни, считано от 5 декември 2011 г., а в случая решението на Hof van beroep Antwerpen (Апелативен съд Антверпен) е станало окончателно след тази дата, а именно на 6 декември 2011 г.

17 От друга страна обаче запитващата юрисдикция не е сигурна как следва да се тълкува посоченият закон с оглед на член 28 от Рамково решение 2008/909.

18 В това отношение запитващата юрисдикция напомня, че ако съгласно член 28, параграф 1 от Рамково решение 2008/909 за исканията за признаване на съдебни решения и за изпълнение на присъди, получени след 5 декември 2011 г., се прилагат правилата, приети от държавите членки съгласно това рамково решение, то член 28, параграф 2 от същото рамково решение по същество предвижда, че всяка държава членка може да декларира, че в случаите, когато окончателното съдебно решение е „постановено“ преди посочена от нея дата, ще продължи да прилага действащите преди тази дата нормативни актове. Кралство Нидерландия е направило такава декларация.

19 Според запитващата юрисдикция, ако член 28, параграф 2 от Рамково решение 2008/909 се тълкува в смисъл, че се отнася до съдебните решения, постановени преди посочената от държавата членка дата, независимо от момента, в който същите са станали окончателни, преходната разпоредба на член 5:2, параграф 3 от WETS би следвало да се разбира по силата на принципа на съответстващото тълкуване като изключваща приложимостта на WETS към постановените преди 5 декември 2011 г. съдебни решения. В такъв случай WETS не би бил приложим по отношение на главното производство, тъй като решението на Hof van beroep Antwerpen (Апелативен съд Антверпен) е постановено на 28 февруари 2011 г. и следователно запитващата юрисдикция би била компетентна да се произнесе по предявеното от белгийските власти искане.

20 Ако обаче член 28, параграф 2 от споменатото рамково решение се тълкува в смисъл, че се отнася до съдебните решения, които са станали окончателни преди посочената от държавите членки дата, запитващата юрисдикция отбелязва, че на основание на разпоредбите на WETS не би била компетентна да се произнесе по искането.

21 При тези условия Rechtbank Amsterdam (Първоинстанционен съд Амстердам) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 28, параграф 2, първо изречение от Рамково решение 2008/909 да се тълкува в смисъл, че посочената в него декларация може да се отнася само до съдебните решения, постановени преди 5 декември 2011 г., независимо кога те са влезли в сила, или трябва да се тълкува в смисъл, че декларацията може да се отнася само до съдебните решения, влезли в сила преди 5 декември 2011 г.?“.

По преюдициалния въпрос

22 С въпроса си запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 28, параграф 2, първо изречение от Рамково решение 2008/909 трябва да се тълкува в смисъл, че се отнася до съдебните решения, постановени преди посочената от съответната държава членка дата, която не може да бъде след 5 декември 2011 г., или трябва да се тълкува в смисъл, че се отнася само до станалите окончателни преди тази дата съдебни решения.

23 За да се отговори на този въпрос, най-напред следва да се напомни, че член 1, буква а) от Рамково решение 2008/909 определя понятието „съдебно решение“ като окончателно решение или разпореждане на съд на издаващата държава, с което се налага наказание на физическо лице. Съгласно член 3, параграф 1 от посоченото рамково решение целта на същото е да установи правила, съгласно които държавите членки, с оглед на улесняване на социалната реинтеграция на осъденото лице, да признават постановените съдебни решения и да изпълняват наказанието. Член 3, параграф 3 от споменатото рамково решение предвижда, че то се прилага само по отношение на признаването на съдебни решения и изпълнението на наказания по смисъла на същото рамково решение.

24 Следователно материалното приложно поле на Рамково решение 2008/909 обхваща само решенията, които с оглед на признаването и изпълнението им от изпълняващата държава са станали окончателни, като изключва обжалвани решения като това в главното производство, което е постановено от Hof van beroep Antwerpen (Апелативен съд Антверпен) на 28 февруари 2011 г., обжалвано е с касационна жалба пред Hof van Cassatie (Касационен съд) и е станало окончателно едва след като последният я отхвърля на 6 декември 2011 г.

25 По-нататък, следва да се отбележи, че съгласно установената практика на Съда както от изискването за еднакво прилагане на правото на Съюза, така и от принципа за равенство следва, че разпоредба от правото на Съюза, чийто текст не съдържа никакво изрично

препращане към правото на държавите членки с оглед на определянето на нейния смисъл и обхват, трябва по принцип да получи самостоятелно и еднакво тълкуване навсякъде в Европейския съюз (решение от 28 юли 2016 г., JZ, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, т. 35 и цитираната съдебна практика).

26 Член 1, буква а) от Рамково решение 2008/909, което определя понятието „съдебно решение“ като окончателно решение, не съдържа препращане към правото на държавите членки, поради което следва да се приеме, че това понятие е самостоятелно понятие на правото на Съюза и че то трябва да се тълкува еднакво на територията на Съюза. За тази цел следва едновременно да се вземат предвид текстът на тази разпоредба, нейният контекст и целите, преследвани от правната уредба, от която разпоредбата е част (вж. в този смисъл решение от 28 юли 2016 г., JZ, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, т. 37).

27 В това отношение, въпреки че текстът на член 28, параграф 2 от Рамково решение 2008/909 не е недвусмислен, позоваването в него на „окончателното съдебно решение“ все пак е довод в полза на тълкуването, че разпоредбата се отнася до последното постановено в наказателното производство решение, с което окончателно се налага присъда на осъденото лице. Това тълкуване се потвърждава и от определението на „съдебно решение“ в член 1, буква а) от споменатото рамково решение. В това отношение обстоятелството, че както в този член, така и в споменатия член 28, параграф 2 е отбелязано, че разглежданото съдебно решение е „окончателно“, подчертава особеното значение, което се придава за целите на прилагането на последната разпоредба на необжалваемостта на съдебното решение, а оттам следователно и на датата, на която то е станало такова.

28 Използваните в член 28, параграф 2 от Рамково решение 2008/909 понятия „съдебно решение“ и „постановено“ също трябва да се тълкуват самостоятелно и еднакво на територията на Съюза, като техният обхват, а оттам следователно и този на разпоредбата, не може да зависи от наказателното производство нито на издаващата, нито на изпълняващата държава.

29 Ето защо тълкуване на член 28, параграф 2 от Рамково решение 2008/909, съгласно което прилагането на разпоредбата зависи от датата, на която съдебното решение е „постановено“ по смисъла на съответното национално право, а не от датата, на която то е станало окончателно, следва да се изключи.

30 Накрая, по отношение на контекста, както и на целите, преследвани от правната уредба, от която разглежданата в главното производство разпоредба е част, следва да се напомни, както по същество отбелязва и генералният адвокат в точки 45—48 от заключението си, че член 28, параграф 2 от Рамково решение 2008/909 представлява изключение от установения с член 28, параграф 1 от същото рамково решение общ режим, предвиждащ, че за исканията за признаване на съдебно решение и за изпълнение на наказание, получени след 5 декември 2011 г., се прилагат правилата, приети от държавите членки съгласно това рамково решение. Като изключение от този общ режим, първата от разпоредбите трябва да се тълкува стриктно.

31 Тъй като ограничава броя на случаите, които попадат в приложното поле на съществувалите още преди влизането в сила на Рамково решение 2008/909 правни инструменти, и следователно увеличава този на случаите, които могат да попаднат в приложното поле на приетите от държавите членки в изпълнение на това рамково решение правила, стриктното тълкуване на член 28, параграф 2 от същото рамково решение в смисъл, че разпоредбата му се отнася само до съдебните решения, станали окончателни най-късно на 5 декември 2011 г., гарантира в най-висока степен постигането на преследваната със същото рамково решение цел. Тази цел, видно от член 3, параграф 1 от Рамковото решение, е да се позволи на държавите членки да признават съдебните решения и да изпълняват наложените с тях наказания с оглед да се улесни социалната реинтеграция на осъдените лица.

32 Австрийското правителство и Европейската комисия повдигат също въпроса дали с оглед на момента, когато е направена, декларацията на Кралство Нидерландия по член 28, параграф 2 от Рамково решение 2008/909 е валидна. Предвид даденото в предходната точка от настоящото решение тълкуване този въпрос обаче е хипотетичен, тъй като вътрешноправните разпоредби на Кралство Нидерландия за прилагане на Рамковото решение във всички случаи са приложими към случая в главното производство. При тези условия не е необходимо произнасяне в това отношение.

33 Предвид изложеното на преюдициалния въпрос следва да се отговори, че член 28, параграф 2, първо изречение от Рамково решение 2008/909 трябва да се тълкува в смисъл, че се отнася само до съдебните решения, станали окончателни преди посочената от съответната държава членка дата.

По съдебните разноски

34 С оглед на обстоятелството, че за страните в главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (пети състав) реши:

Член 28, параграф 2, първо изречение от Рамково решение 2008/909/ПВР на Съвета от 27 ноември 2008 година за прилагане на принципа за взаимно признаване към съдебни решения по наказателни дела, с които се налагат наказания лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода, за целите на тяхното изпълнение в Европейския съюз, трябва да се тълкува в смисъл, че се отнася само до съдебните решения, станали окончателни преди посочената от съответната държава членка дата.

Подписи